

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra slavistiky

**Alternativní medicína jako součást české a ruské
kultury – srovnávací pohled**

**Alternative medicine as a part of the Czech and Russian
culture – comparison**

Vypracovala: Veronika Eliášová

Vedoucí práce: Mgr. Ksenia Hainová

Olomouc

2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 10. dubna 2019

Podpis

Poděkování:

Děkuji Mgr. Ksenii Hainové za konzultace, cenné rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

Podpis

OBSAH:

ÚVOD.....	6
1. DEFINICE A TRŽDĚNÍ	8
1.1. Definice alternativní medicíny.....	8
1.2. Definice léčitelství	8
1.3. Definice vědecké medicíny	9
1.4. Definice lékaře a léčitele.....	10
2. HLEDISKA SROVNÁVÁNÍ ALTERNATIVNÍ MEDICÍNY A LÉČITELSTVÍ .	11
2.1. Historie alternativní medicíny a léčitelství v České republice.....	11
2.1.2. Prehistorický vývoj na území Česka.....	11
2.1.3. Od středověkého léčitelství do 18. století.....	11
2.1.4. Od 18. století do roku 1989	12
2.1.5. Alternativní medicína po roce 1989	13
2.1.6. Lidové léčitelství od poloviny 20. století	14
2.2. Historie alternativní medicíny a léčitelství v Ruské Federaci.....	14
2.2.2. Prehistorický vývoj na území Ruska	14
2.2.3. Od středověkého léčitelství do dob Ruského impéria	15
2.2.4. Od dob Ruského impéria do dob Sovětského svazu.....	16
2.2.5. Alternativní medicína a léčitelství od dob SSSR do současnosti	16
2.2.6. Metody léčitelství od prvopočátku až po současnost	17
2.3. Současná situace a působící faktory.....	18
2.3.1. Legislativa a postoj České republiky	18
2.3.2. Legislativa a postoj Ruské federace	21
2.3.3. Cenová analýza v České republice	22
2.3.4. Cenová analýza v Ruské federaci	23
2.3.5. Šíření povědomí skrze média v České republice	24
2.3.6. Šíření povědomí skrze média v Ruské federaci.....	26
3. POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ	28
3.1. Analýza pojmů alternativní medicína, léčitelství a vědecká medicína	28
3.2. Analýza kapitol Historie alternativní medicíny a léčitelství.....	28
3.3. Analýza kapitol Legislativa a postoj států	29
3.4. Analýza kapitol Cenová analýza.....	30
3.5. Analýza kapitol Šíření povědomí skrze média	31

ZÁVĚR.....	32
TEMATICKÝ SLOVNÍK.....	34
РЕЗЮМЕ.....	39
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	45
ANOTACE.....	52
ANNOTATION.....	53

ÚVOD

Alternativní medicína a tradiční lidové léčitelství jsou součástí jak ruské, tak české kultury již po celá staletí. Tradice a zkušenosti se předávaly z generace na generaci, a ani přes prudký vývoj vědecké medicíny léčitelství spolu s alternativní medicínou neupadlo v zapomnění. V posledních několika desetiletích se i přes zvyšující kvalitu vědecké medicíny začaly opět využívat prostředky alternativní léčby, neboť klasická medicína není mnohdy schopna vyléčit některá onemocnění a nestále s nimi bojuje. Proto mohou alternativní formy léčby pomoci při zdravotních problémech a různých onemocněních, na které klasická medicína nestačí. Rovněž tyto alternativní metody mohou posloužit jako cenný doplněk medicíny vědecké.

Důvodem k napsání této práce je autorčin kladný vztah k alternativní medicíně a tradičnímu léčitelství, a z toho vyplývající zájem získat více informací týkajících se alternativní medicíny a léčitelství z různých hledisek jak v České republice, tak v Ruské federaci. Dalším důvodem k vytvoření této práce je zájem o pochopení nynější situace v souvislosti s alternativní medicínou a léčitelstvím v Rusku, a následné porovnání se situací v České republice.

Tato bakalářská práce je rozdělena na tři hlavní kapitoly. První z nich se věnuje definicím pojmů jako jsou alternativní medicína, léčitelství, vědecká medicína a s nimi související ujasnění rozdílů mezi lékařem a léčitelem.

Ve druhé kapitole je popsána historie české a ruské alternativní medicíny a s nimi spojeného tradičního léčitelství. Na toto téma navazuje popis současné legislativy a aktuálního postoje obou zemí k alternativní medicíně a léčitelství, analýzy cen metod alternativní léčby a léčebných přípravků v obou státech, po kterém následuje šíření povědomí o těchto pojmech skrze média z důvodu významného vlivu na společnost. Tato čtyři stěžejní hlediska byla vybrána z toho důvodu, že jsou schopna pokrýt jak historický, tak společenský kontext v obou zemích, po kterém je možné udělat celkovou analýzu a vyvodit závěry. Při podrobnějším zkoumání však bylo zjištěno, že pojem léčitelství, který je v hlavní stati úmyslně zahrnut, a zároveň není součástí hlavního názvu, je značně odlišný od pojmu alternativní medicína. Nicméně i přes to je považováno za důležité pojem léčitelství v této práci analyzovat.

Ve třetí kapitole je vytvořena podrobná analýza výše uvedených hledisek a jejich následné srovnání. V rámci analýzy jednotlivých hledisek je poukazováno na různé odlišnosti, či případné shody. Součástí bakalářské práce je česko-ruský slovník obsahující

několik desítek pojmů týkajících se metod alternativní medicíny a léčitelství, a také výrazů, které se této problematice dotýkají. Je důležité zmínit, že veškeré překlady vyskytující se v této bakalářské práci jsou prací autorky.

Cílem práce je analyzovat výše uvedená hlediska, následně je srovnat a tím poukázat na rozdíly a případné shody, které vyplývají jak z historického vývoje české a ruské alternativní medicíny a léčitelství, tak z různých společenských postojů v obou zemích, neboť alternativní medicína a léčitelství jsou nedílnou součástí české i ruské kultury a jejich tradice v obou zemích přetrvává dodnes. Z výsledné analýzy budou zřejmé veškeré rozdíly či případné shody, které se posléze stanou výsledkem této bakalářské práce.

1. DEFINICE A TRÍDĚNÍ

V souvislosti s léčením je možné se setkat se třemi směry, a to s medicínou vědeckou, medicínou alternativní a léčitelstvím. Mezi těmito směry, zejména alternativní medicínou společně s léčitelstvím a medicínou vědeckou, se vytvořila značná propast. Prakticky není možné sjednotit tyto směry v jeden celek, neboť zastánci jednotlivých směrů se často neshodují a mnohdy striktně odmítají opačné postoje svých oponentů.¹

1.1. Definice alternativní medicíny

Pod pojmem alternativní medicína (dále zkratka AM) je možné si představit „soubor metod, které vědecká medicína (dále zkratka VM) všeobecně nepoužívá, protože principy metod AM odporují vědeckým poznatkům, a to z toho důvodu, že jejich účinnost nebyla prokázána standartním vědeckým postupem, a účinek má být zprostředkován duchovními nebo neznámými silami. AM se sama definuje jako medicína odchylná od VM, protože vychází z jiného, holistického paradigmatu, a případnou účinnost metod AM lze vysvětlit působením přirozených obranných sil nebo placebo efektem.“²

V souvislosti s léčbou je nutné chápat člověka jako komplexní bytost a brát v úvahu psychosomatické vztahy, jeho emocionální rozpoložení, dále je nutné analyzovat historii onemocnění a předpoklady pro jeho vznik. Rovněž je důležité pozorovat enviromentální, sociální a tělesné vlivy.³

Při léčbě s pomocí metod alternativní medicíny nejde o pouhé potlačování příznaků, jak to někdy bývá u vědecké medicíny, ale o hledání pravé podstaty nemoci a snaže komplexně léčit organismus do chvíle, kdy je schopen se uzdravit i sám.⁴

1.2. Definice léčitelství

Léčitelství je možné označit jako diagnostickou a léčebnou činnost, která je vykonávaná léčitelem.⁵ Z důvodu velkého rozsahu pojmu léčitelství, který sdružuje velké množství metod, je možné ho rozdělit na tři oblasti.⁶

---

¹ HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf. str. 13-17.

² Tamtéž, str. 18.

³ KŘÍŽOVÁ, Eva. *Postavení komplementární a alternativní medicíny v České republice*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2011. Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky. 101 s. ISBN 978-80-86729-65-7. str. 17.

⁴ Tamtéž, str. 17.

⁵ HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf. str. 219.

⁶ KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 90.

První směr se označuje jako medicína přírodní cestou, v rámci které se využívají přírodní a přirozené prostředky jako „vzduch, voda, slunce, teplo, zdravá strava, vitamíny, byliny a rostliny, přírodní esence, oleje, koupele, pohyby, relaxace apod.“⁷ Tyto způsoby léčby jsou často vnímány jako vědecky prověřené a obecně vysvětlené.⁸

Další směr zvaný psychotronika nebo biotronika využívající síly jako bioenergie a biorezonance je z větší části ezoterický a léčba je založena na využití duchovních, životních a psychologických sil, které jsou léčitelem považovány jako získaný dar.⁹

Posledním odvětvím je směr, který úzce souvisí se směrem předchozím, jen je doplněn o používání složitých přístrojů, které jsou schopny určit a léčit zdravotní problémy.¹⁰

Označení *národní medicína* užívané v Rusku je možné považovat za součást léčitelství a lze jej definovat jako soubor praktických zkušeností týkajících se léčení, jehož typickým znakem je ústní předávání z generace na generaci.¹¹ Pojem *tradiční medicína* označuje množství diagnostických a léčebných postupů a praktik užívaných při onemocněních. Tyto praktiky jsou založeny na dlouholeté praxi a zkušenostech a jsou předávány jak písemnou, tak ústní formou.¹²

1.3. Definice vědecké medicíny

Medicína se dříve opírala pouze o zkušenost, ale v polovině 19. století s rozvojem vědních oborů jako fyzika, biologie a chemie došlo ke změně. Bylo zjištěno, že samotnou zkušenost nelze považovat za klíčovou. Z toho důvodu musely být veškeré poznatky a mínění doloženy vědeckými důkazy. Proto se do popředí se dostává výzkum, v rámci kterého je nutné přesvědčivě dokázat a vysvětlit funkce lidského těla a příčiny chorob. U všech diagnostických a terapeutických postupů je požadován přesný důkaz o účinnosti. Je možné říct, že tento jev ovlivnil celou podstatu západní medicíny a dal vzniku novému názvu *evidence based medicine* se zkratkou EBM neboli medicínou založenou na důkazech.¹³

---

⁷ KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 90.

⁸ Tamtéž, str. 90.

⁹ Tamtéž, str. 90.

¹⁰ Tamtéž, str. 91.

¹¹ ŠERER, Irina Nikolajevna. *Social'nyj status al'ternativnoj mediciny v covremennoj Rossii (Na materiale Volgogradskoj oblasti)*. Volgograd, 2004. Dissertacija. Volgogradskij Gosudarstvennyj medicinskij universitet. str. 12.

¹² Tamtéž, str. 22.

¹³ HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf. str. 17.

Na tvorbě zásad EBM se podílel zejména americký doktor D. L. Sackett, podle jehož definice je EBM „péčí, která integruje klinickou zkušenost se zájmy pacienta a s vědeckými důkazy o účinnosti léčby“.¹⁴ Podle této definice lze usoudit, že se EBM neopírá pouze o poznatky vědy, ale bere v úvahu zájmy pacienta a případné zkušenosti lékařů.¹⁵

1.4. Definice lékaře a léčitele

Lékař disponuje potřebným vzděláním, které je nutné k legálnímu výkonu jeho povolání. K diagnostice chorob je využívána podrobná anamnéza a fyzická vyšetření mnohdy s pomocí složitých přístrojů. Při následném výběru léčebného postupu musí mít lékař znalosti o průběhu nemocí a jejich příčin a tato léčebná metoda musí být ověřena systémem vědecké medicíny. Celkový proces diagnostiky a následné léčby vyžaduje množství zkušeností a znalostí.¹⁶

Slovo léčitel (z anglického slova *healer*, rusky *целитель*, -я, м.) je odvozeninou řeckého slova *hólos*, což znamená „vytvořit celek, navrátit jednotu“.¹⁷ Léčitel, na rozdíl od lékaře, nedisponuje potřebným vzděláním a ani zkušenostmi, které jsou nutné pro výkon povolání. Z tohoto důvodu léčitel není mnohdy schopen správně diagnostikovat chorobu, a tu následně vhodným způsobem léčit. Věnovat se profesi léčitele navíc mohou jakékoliv osoby. Mezi těmito lidmi je však možné najít lékaře s patřičným vzděláním, kteří mají zájem doplnit svoji lékařskou praxi o alternativní poznatky, ale i osoby, kterým jde čistě o zisk a jsou schopné podvodů.¹⁸

---

¹⁴ HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf. str. 17.

¹⁵ Tamtéž, str. 17.

¹⁶ Tamtéž, str. 219-220.

¹⁷ KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 91.

¹⁸ HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf. str. 219-220.

2. HLEDISKA SROVNÁVÁNÍ ALTERNATIVNÍ MEDICÍNY A LÉČITELSTVÍ

Vzhledem k tomu, že alternativní medicína a léčitelství jsou nedílnou součástí jak české, tak ruské kultury, vznikla myšlenka srovnání české a ruské alternativní medicíny a léčitelství z několika pohledů. V následující části bude zkoumán a porovnáván historický vývoj a současná společenská situace alternativní medicíny a léčitelství v obou zemích.

2.1. Historie alternativní medicíny a léčitelství v České republice

2.1.2. Prehistorický vývoj na území Česka

Počátky léčitelství lze zařadit již do paleolitu, kdy se začaly formulovat první pokusy o léčbu.¹⁹ V období neolitu se využívaly léčivé a tišivé účinky konopí při tlumení bolesti. Léčiva z rostlin se podávala ve formě mastí, odvarů, nápojů a přikládáním obvazů. Předci znali účinky minerálních vod, nicméně věrohodné důkazy se objevily až po příchodu Keltů. Mezi populární léčebné metody patřily parní lázně, s pomocí kterých se Slované v 10. století zbavovali kožních onemocnění.²⁰

Za příčinu nemoci bylo považováno překročení sociálních nebo náboženských tabu a následné posednutí démonem nebo zlým duchem. Cílem léčby bylo uvedení člověka do původního stavu za pomoci vymítání. Tyto praktiky prováděli šamani při rituálech a obřadech s pomocí rostlin, zejména těch halucinogenních, dále za pomoci psychokinetických stimulů, jako například hudba a tanec. K ochraně před zlými duchy využívali amulety a fetiše vyrobené z kamene, keramiky, kůže, zubů, drápů, kostí či kovu.²¹

2.1.3. Od středověkého léčitelství do 18. století

Vedle lidového léčitelství se začaly formovat poznatky středověkého latinského lékařství. Medicína začala být podstatně ovlivňována křesťanskými institucemi a církví. Stále však přetrvává názor, že nemoc je způsobena vyšší mocí.²²

V této době byly zaznamenány první rady, jak si zajistit své zdraví. V Kosmově kronice můžeme najít rady pro zachování dobrého zdraví, v nichž je doporučeno jíst

---

¹⁹ SVOBODNÝ, Petr a Ludmila HLAVÁČKOVÁ. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton, 2004. 247 s. ISBN 80-7254-424-1. str. 12.

²⁰ Tamtéž, str. 17.

²¹ Tamtéž, str. 17-19.

²² Tamtéž, str. 19-20.

střídmou stravu složenou zejména z ovoce, zeleniny, ryb, omezit maso, vyvarovat se opojných nápojů z medu a révy a místo nich pít pouze čistou vodu a mléko.²³

Do 12. a 13. století léčebné postupy závisely zejména na venkovských léčitelkách, které při výkonu své práce využívaly zařikávání, exorcismus a racionální léčitelské metody. Při sběru rostlin a výrobě léčivých prostředků léčitelé posilovali magickou moc odřikáváním kouzelných formulí. Proti těmto pohanským způsobům léčby byla tehdy církev jednoznačně proti.²⁴

Od poloviny 14. století měla církev největší moc a nemoci byly přisuzovány Božímu trestu, kdy si nemocný člověk musel odčinit své hříchy, a jakákoliv pomoc zvnějšku byla považována za jeho maření, a tudíž zakázána.²⁵ V 16. století se začaly hojně využívat minerální a termální vody v Čechách i na Moravě.²⁶

Velmi brzy můžeme pozorovat i zmínky o fytoterapii. V roce 1517 vyšla *Knieha lékarská*, která byla prvním tištěným bylinkářem v Čechách.²⁷

2.1.4. Od 18. století do roku 1989

Na pomezí 18. a 19. století se dostalo do popředí lázeňství. Ve Slezsku vznikla dvě střediska díky lidovým léčitelům. Vincenz Priessnitz zavedl metodu používání studené vody k léčení úrazů i chronických chorob a zapařovací metodu „Priessnitzovy obklady.“ Druhým léčitelem byl venkovan Johann Schroth, který proslavil obec Dolní Lipová metodou suché kúry a vlhkým teplem.²⁸ Na přelomu 19. a 20. století vznikly lázně Jáchymov, Poděbrady, Luhačovice a Darkov.²⁹ Lázeňství přetrvává do dnes.

Začátkem 19. století se v České republice začala rozvíjet homeopatie. V Praze byla v roce 1818 zavedena první homeopatická praxe a město bylo ve 40. letech 19. století ceněno za výrobu preparátů.³⁰

I přes to, že se v 19. století dostává do popředí zájmu vědecká medicína, v pozadí stále přetrvává lidové léčitelství. Jan Ježek a Emanuel Salomon Friedberg-Mírohorský

---

²³ SVOBODNÝ, Petr a Ludmila HLAVÁČKOVÁ. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton, 2004. 247 s. ISBN 80-7254-424-1. str. 23-24.

²⁴ Tamtéž, str. 29-30.

²⁵ Tamtéž, str. 38.

²⁶ Tamtéž, str. 48-53.

²⁷ ČERMÁKOVÁ, Lucie. Černý, Jan. *Botany.cz* [online]. 9.2.2010 [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: <https://botany.cz/cs/cerny/>.

²⁸ SVOBODNÝ, Petr a Ludmila HLAVÁČKOVÁ. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton, 2004. 247 s. ISBN 80-7254-424-1. str. 111.

²⁹ Tamtéž, 141.

³⁰ KRÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 48.

v roce 1893 založili Spolek Český Kneipp působící až do roku 1954, později přejmenovaný na Přírodoléčebný spolek v Praze. V rámci spolku byl vydáván časopis *Přírodní lékař*. V jejich zájmu byla péče o tělo a jeho zdravý vývoj, domácí medicína a samoléčení. Vytvořili systém zvaný *Kneippovy metody*, který spočíval ve využití účinků vody.³¹

Po ukončení 2. světové války se vědecká medicína dostala do popředí zájmu a stala se předním modelem zdravotnické péče. I přes to, že vědecká medicína začala získávat určitou prestiž, lidové léčitelství a alternativní medicína nevymizely. Navzdory tomu, že soukromé praktikování těchto forem lidového léčitelství nebylo státem dovolené, léčitelé svoji tradici nadále udržovali a činnost vykonávali. Po roce 1989 došlo k uvolnění a byla otevřena nová cesta alternativní medicíně a léčitelství.³²

2.1.5. Alternativní medicína po roce 1989

Po roce 1989 došlo k většímu uvolnění ve společnosti a otevřely se cesty směrům alternativní medicíny jako jsou například homeopatie, tradiční čínská medicína, ájurvéda, reiki, kineziologie, aromaterapie, Bachova květová terapie, reflexologie apod.³³

Začátkem 90. let byla na Ministerstvu zdravotnictví založena Komise pro alternativní medicínu, jejíž působení bylo však po krátké době zrušeno. V první polovině 90. let byla homeopatie spolu akupunkturou prohlášena jako lékařská metoda. Poté v roce 1990 byla založena Českomoravská homeopatická společnost, která se stala členem České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP). Nicméně kvůli vyskytujícím se sporům mezi vedoucími byla z ČLS JEP v polovině 90. let vyloučena. Mezi dnešní fungující společnosti patří Homeopatická lékařská asociace, Česká komora klasické homeopatie a mnoho jiných soukromých homeopatických center. Homeopatické poradenství je v České republice činností legální.³⁴

Akupunktura začala být praktikována už v 70. a 80. letech. Od roku 1990 je Česká lékařská akupunkturistická společnost členem České lékařské společnosti J. E. Purkyně, byla však vyřazena z katalogu hrazené péče. V roce 1991 byla také založena Československá SinoBiologická společnost, která dodnes poskytuje vzdělání specialistům

---

³¹ Archiv hlavního města Prahy. *Přírodoléčebný spolek v Praze*. NAD č. 768. Č. pomůcky 557. 2014, Praha. str. 1-2.

³² KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 40-41, 53.

³³ Tamtéž, str. 41.

³⁴ Tamtéž, str. 41-42.

tradiční čínské medicíny.³⁵ V Hradci Králové bylo ještě do února roku 2019 součástí fakultní nemocnice centrum tradiční čínské medicíny. Fakultní nemocnice se bez vlivu Ministerstva zdravotnictví rozhodla, že centrum bude uzavřeno z důvodů chybějícího zakotvení tradiční čínské medicíny v zákoně. Ukončení činnosti oddělení způsobil i fakt, že klinika byla ztrátová.³⁶

2.1.6. Lidové léčitelství od poloviny 20. století

Rovněž se zvýšil zájem o tradiční lidové léčitelství, které se do roku 2000 mohlo provozovat jako živnost, pro kterou nebyla vyžadována kvalifikace. Nepodařilo se však vytvořit ucelenou organizaci, která by měla v kompetenci léčebné metody a garantovala by přípravu jednotlivých léčitelů.³⁷

V 70. letech byla prvním zavedeným vědním oborem psychotronika, při které léčitelé využívají k léčbě paranormální síly. Díky státní podpoře v letech 1973–1986 probíhal výzkum paranormálních jevů, v roce však 1990 zanikl a o tři roky později bylo vytvořeno sdružení Česká psychoenergetická společnost.³⁸

Mezi další průkopníky léčitelství patří MUDr. Josef Pekárek který po roce 1989 založil zdravotnické zařízení Naturcentrum Salvea, v jehož prostorách se zabývají akutními a chronickými onemocněními. MUDr. Pekárek vychází z koncepce biofyzikální medicíny a biorezonance a při léčbě využívá složité fyzikální přístroje. Tato forma léčby není hrazená zdravotními pojišťovnami.³⁹

2.2. Historie alternativní medicíny a léčitelství v Ruské Federaci

2.2.2. Prehistorický vývoj na území Ruska

Nehledě na pokusy o léčení staré miliony let můžeme již v době kamenné před 40 000 lety pozorovat formování národní medicíny Ruska, která se však lišila u různých etnografických skupin. Využívaly se rostlinné a živočišné produkty k odstranění bolesti, při různých zraněních a k zástavě krvácení. Mezi prostředky bylo k léčbě využíváno jen to, co příroda dala – vzduch, slunce, rostliny, minerální vody a léčivé bahno.

---

³⁵ KRÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 41-42.

³⁶ Tradiční čínská medicína v Hradci Králové končí. Ordinance zavře na konci února. *Česká televize* [online]. 11.2.2019 [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2730872-tradicni-cinska-medicina-v-hradci-kralove-konci-ordinace-zavre-na-konci-unora>.

³⁷ KRÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 41.

³⁸ Tamtéž, str. 93-94.

³⁹ Tamtéž, str. 96-97.

Panoval názor, že za veškerá onemocnění mohou nadpřirozené síly, jako síla Boží, duchové a jiné bytosti. Z důvodu víry v magické předměty a jejich ochrannou moc se sbíraly například kameny, kousky dřeva, kosti zvířat, brouci apod.⁴⁰

Mezi nejpopulárnější prostředky k léčbě po celá staletí patřila zejména rostlinná léčiva jako pelyněk, kopřivy, lípa, listy břízy, jasanová kůra, plody jalovce, cibule, česnek, křen a šťáva z břízy. K živočišným produktům patřil hlavně med, syrová tresčí játra, kobyli mléko a jelení parohy. Ruští předkové znali použití různých nerostných minerálů a využívali léčebné účinky nadrceného chryzolitů s rostlinami při bolestech břicha a rubín při porodech žen. Mnohé z těchto praktik se využívají dodnes.⁴¹

2.2.3. Od středověkého léčitelství do dob Ruského impéria

Na konci 10. století se křesťanství stalo hlavním náboženstvím Kyjevské Rusi a začalo mít velký vliv na rozvoj medicíny. Křesťanským institucím se nelíbila zejména víra spjatá s přírodou a uctívání přírodních božstev, která označila za zlé síly a demony. I přes silný vliv se tuto přírodní víru, církví označenou za pohanskou, nepodařilo vymýtit.⁴² V 11. století se kláštery, ve kterých se předávaly znalosti z oblasti medicíny, staly centry léčitelství. Léčitelé mající patřičné znalosti o povaze bylin a rostlin byli v těch dobách velmi ceněni.⁴³ V tomto století byly nalezeny také první písemné zmínky popisu léčivých rostlin i s jejich ilustracemi.⁴⁴ Od 13. století začal do Ruska pronikat vliv asijsko-arabské tradiční medicíny, která ovlivnila poznatky místního léčitelství. Od těchto dob se začala tradiční medicína pevněji formovat. Také díky velkému počtu izolovaných národů v této zemi mohly vznikat různé metody léčení, které se staly součástí tradiční medicíny v Rusku.⁴⁵

V 16. století nastal rozmach medicíny a docházelo k rozšíření písemných záznamů o léčebných rostlinách a jejich použití. Díky rozloze země je zde možné najít velké množství rostlin, bylin, stromů a travin s léčebnými účinky. Některé z těchto rostlin nebyly

---

⁴⁰ ŠERER, Irina Nikolajevna. *Social'nij status alternativnoj medicíny v covremennoj Rossii (Na materiale Volgogradskoj oblasti)*. Volgograd, 2004. Dissertacija. Volgogradskij Gosudarstvennyj medicinskij universitet. str. 42-43.

⁴¹ Tamtéž, str. 52-53.

⁴² Medicína v Kievskoj Rusi. *Istorija medicíny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_kievan_rus/.

⁴³ IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblastí alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 15.

⁴⁴ Medicína v Kievskoj Rusi. *Istorija medicíny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_kievan_rus/.

⁴⁵ IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblastí alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 15.

k nazelení nikde jinde v Evropě.⁴⁶ Je možné říct, že i díky tomu se stala oblíbenou fytoterapie neboli léčba s pomocí bylin.

2.2.4. Od dob Ruského impéria do dob Sovětského svazu

Oblíbenost fytoterapie přetrvává i v dobách Ruského impéria. V roce 1778 Ruská akademie věd vydala první seznam léčiv, který obsahoval zejména informace týkající se bylinných a rostlinných preparátů. Celkových 316 textů bylo věnováno pouze rostlinné a bylinné léčbě.⁴⁷ Na začátku tohoto století se začal od národní medicíny vydělovat směr medicíny vědecké, který se dostal rychle do popředí zájmu. Zejména Petr I. podporoval vývoj tohoto nového medicínského směru, který byl značně ovlivněn západními vědci, od nichž ruští lékaři získávali své poznatky v oblasti medicíny. Avšak i přes tento rozmach vědecké medicíny tradiční léčitelství přetrvává a uchovává si svoji formu, s jakou se můžeme setkat i dnes.⁴⁸

2.2.5. Alternativní medicína a léčitelství od dob SSSR do současnosti

Za Stalinovy vlády mezi populární metody patřila fototerapie, která byla velmi podporovaná a sloužila jako prevence k udržení si dobrého zdraví.⁴⁹ Akupunktura se začala rozvíjet v Sovětském svazu v 60. letech 20. století, v rámci čehož došlo k několika výzkumům a ke zkoumání jejích metod. V roce 1976 byl založen Hlavní vědecko-výzkumný institut akupunktury.⁵⁰ Homeopatie se také začala těšit velké oblibě, ovšem v dnešní době není oficiálně uznaná a prokázaná vědeckým výzkumem. Je považována za pseudovědu, v níž je účinný pouze placebo efekt. Po celé zemi je však možné najít množství středisek a lékařů, kteří ji uznávají.⁵¹

---

⁴⁶ Medicina v Kievskej Rusi. *Istorija mediciny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_kievan_rus/.

⁴⁷ IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblasti alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 15.

⁴⁸ Osnovnye čerty ekonomiky i kul'tury v Rossii v XVIII veke. *Istorija mediciny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_russia_in_the_xviii_century/.

⁴⁹ IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblasti alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 15.

⁵⁰ ŠERER, Irina Nikolajevna. *Social'nyj status al'ternativnoj mediciny v covremennoj Rossii (Na materiale Volgogradskoj oblasti)*. Volgograd, 2004. Dissertacija. Volgogradskij Gosudarstvennyj medicinskij universitet. str. 49.

⁵¹ IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblasti alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 15-16.

Na přelomu 80. a 90. let 20. století se alternativní medicína a její metody dostávají do popředí zájmu i mezi lékaři vědecké medicíny, především díky odstranění různých tabu ve společnosti.⁵²

V roce 1987 byl založeno Ruské vědecko-výzkumné centrum národní tradiční medicíny, které zkoumá metody tradičního léčitelství. Toto centrum funguje i v dnešní době.⁵³ Za zmínku stojí Ruská profesionální medicínská asociace specialistů tradiční a národní medicíny založená koncem 90. let, která pořádá fóra a konference, na kterých jsou diskutována různá témata týkající se tradiční medicíny. V rámci organizace je možné získat vzdělání a atestaci pro budoucí povolání léčitele.⁵⁴

2.2.6. Metody léčitelství od prvopočátku až po současnost

Již přes 2000 let patří mezi hojně využívaná léčiva prostředek zvaný mumio. Sbírá se ve vysokohorských jeskyních a po očištění se jedná o černou lepkavou hmotu s vysokým obsahem aminokyselin, vitamínů a minerálů, posiluje imunitu a působí protizánětlivě.⁵⁵ Mezi další velmi účinné prostředky patří rakytníkový olej a propolis s protizánětlivými účinky, dále petrolej určený k potírání a k podpoře vylučování hlenu. Oblíbené je také kobydí mléko při léčbě tuberkulózy a ruské hořčičné náplasti k podpoře krevního oběhu. K těm známějším ruským metodám léčení patří otužování, baňky a ruská lázeň zvaná *baňa*.⁵⁶ Ruská baňa byla využívána už v 10. století v oblastech Stará Ladoga a Novgorod.⁵⁷ K další metodě pomáhající při detoxikaci organismu patří převalování slunečnicového oleje v ústech. Olej má za úkol nasávat toxické látky z těla a po 15 minutách převalování v ústech je nutné olej vyplivnout.⁵⁸ Mezi oblíbený nápoj patří kombucha, což je čajová houba pozitivně ovlivňující trávení.⁵⁹ Tato houba se dostává do popředí zájmu i v České republice.

---

⁵² SADYKOV, Radik Achmedovič. Druhé vřáci: puti professionalizacii predstavitelej al'ternativnoj mediciny. *Publikacii* [online]. 2011 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://www.publications.hse.ru/articles/69042890>.

⁵³ Istorija centra. *Eniom* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: <http://www.eniom.ru/centr/history/>.

⁵⁴ Sistema dobrovol'noj certifikacii uslug psihologov, celitelej, praktikov netradicijnoj mediciny i ezoterikov. *Erusds* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: <http://erusds.ru/obshherossijskaya-obshhestvennaya-organizaciya-rossijskaya-professionalnaya-medicinskaya-associaciya-specialistov-tradicijnoj-i-narodnoj-mediciny/>.

⁵⁵ STEINMÜLLER, Gerhard. *Perly ruského lidového léčitelství: 220 receptů a rad*. Praha: Pragma, 1998. 82 s. ISBN 80-7205-589-5. str. 13-14.

⁵⁶ Tamtéž, str. 13-24.

⁵⁷ Medicina v Kievskoj Rusi. *Istorija mediciny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_kievan_rus/.

⁵⁸ STEINMÜLLER, Gerhard. *Perly ruského lidového léčitelství: 220 receptů a rad*. Praha: Pragma, 1998. 82 s. ISBN 80-7205-589-5. str. 77.

⁵⁹ Tamtéž, str. 75.

Velkou tradici má v Rusku *urinoterapie*, která je stará několik tisíc let. Při léčení se využívá moč pacienta k pití, potírání a při klystýrech. Moč vzniklá z krevní plazmy působí protizánětlivě. Také obsahuje velké množství cenných látek a díky opětovnému zavedení do těla je tělo schopné se samo léčit. Nicméně tato metoda mezi lékaři i laiky na západě vyvolává značný odpor.⁶⁰ K další poněkud zvláštní metodě využívané jak mezi léčiteli, tak ve zdravotnictví patří metoda s názvem *autohemoterapie*. Jedná se o odebrání krve injekční stříkačkou a jejím následném vstříknutí zpět do svalu pacienta. Tato metoda působí příznivě na obranyschopnost organismu.⁶¹ Dále se využívají metody jako *hirudoterapie* neboli pouštění žilou, které se v Rusku těší velké oblibě. V některých oblastech se tato metoda využívá s pomocí pijavic.⁶²

Hladovění neboli půst je v Rusku velmi populární, za to v České republice je na něj nahlíženo s nedůvěrou. Ruští občané jsou zvyklí se pravidelně postit jak z náboženských důvodů, tak z důvodů očisty organismu. Hladovění znamená pro tělo odpočinek, a také je možné se díky němu zbavit onemocnění jako lupénka, cukrovka, deprese apod.⁶³

V posledních letech se dostali do popředí zájmu také senzibilové, kteří mají mimosmyslové schopnosti a s jejich pomocí jsou schopni léčit. Tento trend se stal velmi populárním a místní obyvatelé je využívají.⁶⁴

Po prolistování a přečtení několika knih je možné konstatovat fakt, že ruské lidové léčitelství má nepřehledné množství způsobů léčení nejrůznějších onemocnění za pomoci rostlinných a živočišných produktů. Tyto zkušenosti a informace jsou cennou součástí ruské kultury, která je díky tomu jedinečná.

2.3. Současná situace a působící faktory

2.3.1. Legislativa a postoj České republiky

Přírodní léčitelství a s ním spojené alternativní formy léčby jsou těžce uchopitelné a je prakticky nemožné obsáhnout a právně regulovat všechny nevědecké metody, které

---

⁶⁰ PARTYKOVÁ, Vilma. O urinoterapii a aplikaci u některých zdravotních stavů. *Urinoterapie* [online]. [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: <http://www.urinoterapie.eu/urinoterapie.htm>.

⁶¹ STEINMÜLLER, Gerhard. *Perly ruského lidového léčitelství: 220 receptů a rad*. Praha: Pragma, 1998. 82 s. ISBN 80-7205-589-5. str.72.

⁶² IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblastí alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 16.

⁶³ STEINMÜLLER, Gerhard. *Perly ruského lidového léčitelství: 220 receptů a rad*. Praha: Pragma, 1998. 82 s. ISBN 80-7205-589-5. str.73-74.

⁶⁴ IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblastí alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. str. 17.

se v léčitelství využívají. V dnešní době neexistuje zákon, který by se vztahoval přímo k této problematice.⁶⁵

Existují však zákony, které se tohoto tématu dotýkají. Prvním zákonem je zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání, který byl v roce 2000 novelizován.⁶⁶ V plném znění tento zákon říká, že „Živnost (...) není v rozsahu zvláštních zákonů činnost fyzických osob: a) lékařů, zubních lékařů a farmaceutů, nelékařských zdravotnických pracovníků při poskytování zdravotních služeb a přírodních léčitelů.“⁶⁷ Tímto zákonem není dovoleno poskytovat zdravotnickou péči jako živnost. „Poskytování zdravotní péče se vyhraduje pouze osobám s lékařským či zdravotnickým vzděláním a upravuje je zvláštními zákony o lékařském vzdělávání (Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta) a vzdělávání nelékařských pracovníků (Zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povolání“).⁶⁸ Podle těchto zákonů smí vykonávat léčbu pouze kvalifikované a zdravotnický vzdělané osoby uvedené v těchto zákonech, léčitelé bez zdravotnického vzdělání mezi ně nepatří.⁶⁹ Do této kategorie patřila činnost terapeuta a specialisty tradiční čínské medicíny, avšak v prosinci roku 2018 došlo ke změně zákona č. 96/2004, který byl upraven zákonem č. 284/2018. Pozice terapeuta a specialisty tradiční čínské medicíny jsou vyřazeny ze seznamu nelékařských zdravotnických povolání. Zdravotníci pracovníci, jako lékaři, mohou používat metody tradiční čínské medicíny jen se souhlasem pacienta, jehož požadavek musí být odůvodněn. Dále mohou tuto činnost vykonávat laici, kteří získají oprávnění k živnosti volné. Zde však není zaručena kvalifikace pracovníka.⁷⁰

Léčitel může vykonávat živnost volnou v podobě poradenské činnosti v oblastech jako zdraví a životní styl, je však obtížné přesně stanovit, kdy se jedná pouze o poradenskou činnost a kdy o přímé léčení. V rámci této poradenské činnosti má léčitel občanskou povinnost, ke které se vztahuje tzv. „smlouva o péči a zdraví dle § 2636 občanského zákoníku) uvedená v platnost 1.1.2014, která se vztahuje na lékaře,

---

⁶⁵SAXLOVÁ, Jaroslava, TOMAN, Petr. K právní úpravě léčitelství v České republice a Spolkové republice Německo. *Epravo.cz* [online]. 14.1.2016 [cit. 3.11.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravni-uprave-lecitelstvi-v-ceske-republice-a-spolkove-republice-nemecko-100164.html>.

⁶⁶KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 42.

⁶⁷Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

⁶⁸KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 42.

⁶⁹Tamtéž, str. 41-42.

⁷⁰TELEC, Ivo. Postižení práv pacientů u tradiční čínské medicíny. *Zdravotnické právo a bioetika* [online]. 15.12.2018 [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/postizeni-prav-pacientu-u-tradicni-cinske-mediciny/>.

zdravotnické pracovníky, a taky léčitele.“⁷¹ Léčitel je touto smlouvou, která přímo nevyžaduje písemnou formu, povinen poučit pacienta o možných skutečnostech a úkony provádět pouze s jeho souhlasem. Z trestněprávního hlediska se na léčitele vztahuje zákon č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, kdy může být léčitel zodpovědný a trestně stíhaný za ublížení na zdraví jak úmyslně, tak z nedbalosti.⁷²

K zákonu č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání byla v roce 2008 připojena oborová příručka k poskytování služeb osobního charakteru a pro osobní hygienu, která se týká živnosti volné.⁷³ Tato příručka se vztahuje i na psychoenergetiky, kteří zajišťují psychickou a fyzickou rovnováhu v těle a poradenství v oblasti životního stylu a zdraví.⁷⁴

Jak již bylo řečeno výše, v současné době neexistuje zákon, který by jasně reguloval, omezoval či zakazoval činnost léčitelů a osob, které využívají různé metody alternativní medicíny a léčitelství k léčení lidí.⁷⁵ Z toho důvodu se Ministerstvo zdravotnictví chystá vytvořit nový zákon o léčitelství, který bude tuto činnost regulovat. V souvislosti se zákonem léčitelé budou muset zažádat o oprávnění, poté být registrováni, mít pojištění, vést záznamy o léčbě a pacientech, a zodpovídat za případné škody.⁷⁶

V souvislosti s postoji zdravotních pojišťoven a hrazenými platbami je v České republice situace následující. Produkty i procedury tradiční čínské medicíny zdravotní pojišťovny nikomu nehradí.⁷⁷ Vyšetření a léčba za pomoci biotroniky, například v centru Naturcentrum Salvea, rovněž není hrazená zdravotními pojišťovnami.⁷⁸ Zdravotní pojišťovny přispívají pouze určité částky zejména na vitamíny, doplňky stravy, masáže, ozdravně léčebné pobyty, sauny, permanentky na sportovní aktivity, solné jeskyně apod.⁷⁹ Obecně je možné říct, že zdravotnická péče, která je u nás hrazená státem, dosahuje velmi kvalitní úrovně.

---

⁷¹ SAXLOVÁ, Jaroslava, TOMAN, Petr. K právní úpravě léčitelství v České republice a Spolkové republice Německo. *Epravo.cz* [online]. 14.1.2016 [cit. 3.11.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravni-uprave-lecitelstvi-v-ceske-republice-a-spolkove-republice-nemecko-100164.html>.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Poskytování služeb osobního charakteru a pro osobní hygienu (obsahová náplň volné živnosti). *BusinessInfo.cz* [online]. 30.4.2018 [cit. 27.3.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/poskytovani-sluzeb-osobniho-charakteru-a-pro-osobni-hygienu-12792.html>.

⁷⁴ KRÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3. str. 99-100.

⁷⁵ HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf. str. 226-229.

⁷⁶ Povinná registrace i kontroly. Ministerstvo navrhlo, jak zpřísnit podmínky pro léčitele. *Česká televize* [online]. 13.10.2018 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2621093-povinna-registrace-i-kontroly-ministerstvo-navrhlo-jak-zprisnit-podminky-pro-lecitele>.

⁷⁷ KRÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3, str. 87.

⁷⁸ Tamtéž, str. 97.

⁷⁹ DLOUHÁ, Petra. Jaké bonusy nabízí vaše zdravotní pojišťovna. *Peníze.cz* [online]. 7.9.2017 [cit. 4.11.2014]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/zdravotni-pojisteni/326322-jake-bonusy-nabizi-vase-zdravotni-pojistovna-nenechte-si-je-ujit>.

2.3.2. Legislativa a postoj Ruské federace

V Ruské federaci k výkonu práce léčitele přistupují jiným způsobem než v České republice. Situace je jiná v tom, že v Rusku existuje zákon vztahující se přímo na samotné léčitele, kteří mají oprávnění vykonávat tuto činnost legálně.

Odstavec č. 50 s názvem *Tradiční medicína* říká, že pod pojmem tradiční medicína se rozumí metody léčení, které jsou pevně zakotvené v ruské historii a zkušenostech a jsou předávané z generace na generaci. Mezi tyto metody však nepatří černá magie, okultní techniky a náboženské obřady. Zabývat se tradiční medicínou mohou občané za předpokladu, že k tomu získají povolení vydané příslušným orgánem výkonné moci Ruské federace v oblasti ochrany zdraví. Rozhodnutí o vydání povolení může ustanovit profesionální zdravotnická nezisková organizace. Toto rozhodnutí pak umožňuje léčiteli vykonávat činnost na území Ruské federace. Délka platnosti povolení a podmínky pro získání se liší v různých oblastech Ruska. Stejně tak jako v České republice tyto metody léčení nespádají do bezplatné zdravotnické péče a pacient si je musí hradit sám.⁸⁰

Ve Státní dumě se v listopadu roku 2018 uskutečnilo zasedání s názvem *Tradiční medicína v Rusku: Legislativní aspekty*, během něhož byla projednávána regulace alternativní medicíny a tradičního léčitelství. Bylo také navrženo, aby byly vymezeny metody tradičního a národního léčitelství v právním systému, které by mohly být využity v medicíně vědecké. Byla vytvořena Koordináční rada pro regulaci národní medicíny, jejíž součástí jsou právníci a odborníci tradiční medicíny. Jejich úkolem je stanovit bezpečné metody tradiční medicíny tak, aby je mohli využívat současní lékaři v Rusku.⁸¹

V Rusku existují dva typy zdravotního pojištění, povinné a doplňkové. V rámci povinného pojištění je možné získat základní zdravotnickou péči, při placení doplňkového je možné získat služby navíc.⁸² Občané Ruské federace mají právo na bezplatnou zdravotnickou péči, nicméně je možné se setkat i s případy, kdy je toto právo porušováno a pacienti jsou nuceni platit za lékařskou péči, a případně i za léky. Také je možné se setkat s případy, kdy se pacienti setkají s méně kvalitní péčí, než na jakou mají právo, a jediné léky, které dostanou, jsou ty levnější a méně kvalitní. Ostatní si musí koupit za větší

---

⁸⁰ Stat'ja 50. Narodnaja medicina. *Zakony Rossii* [online]. 15.12.2016 [cit. 23.10.2018]. Dostupné z: <http://www.zakoniro.ru/?p=22333/>.

⁸¹ V Gosdume obsudili zakonodatelnye aspekty tradicionnoj mediciny. *Edinaja Rossija* [online]. 19.11.2018 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://er.ru/news/174291/>.

⁸² POSLUŠNÁ, Monika. *Ruské zdravotnictví ve 21. století*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého. str. 28.

finanční obnos. Z toho důvodu je vhodné znát svá práva a případně zpětně pomocí soudu vymáhat spravedlnost, nicméně soudní cesta se může stát velmi nákladnou.⁸³ V posledních letech se však situace v souvislosti s léčbou, za kterou je nutné platit vysoké částky, zhoršuje. Občané jsou nuceni platit jak za služby v nemocnicích, tak za léky. Velkým problémem je fakt, že ne všichni občané Ruska si tyto služby mohou dovolit.⁸⁴

Stejně jako v ČR je i zde léčení pomocí metod alternativní medicíny v soukromých centrech hrazeno pacientem, nikoliv státem. Je také vhodné zmínit, že zdravotnictví v Rusku nedosahuje tak kvalitní úrovně jako v České republice.⁸⁵

Dalším odstavcem, který se vztahoval ke tradiční medicíně, byl odstavec č. 57 - *Právo zabývat se tradiční medicínou (léčitelstvím)*. V rámci odstavce se pojednávalo o tradiční medicíně, jakožto o metodách uzdravování, prevence, diagnostiky a léčení založených na zkušenostech mnohých generací, které vychází z tradic, ale zároveň nejsou registrované způsobem stanoveným právními předpisy Ruské federace. Právo zabývat se tradiční medicínou mohli občané Ruské federace, kteří získali diplom léčitele vydaný příslušnými orgány zdravotnictví Ruské federace. Tento zákon byl na podzim roku 2018 zrušen.⁸⁶

2.3.3. Cenová analýza v České republice

Výše bylo uvedeno, že zdravotní pojišťovny neproplácí alternativní metody léčby, tudíž pacienti, kteří si zvolili tuto léčbu, jsou při jejím využití povinni za služby platit sami. V Česko-čínském centru tradiční čínské medicíny (TČM) v Hradci Králové bylo za vstupní vyšetření nutné zaplatit přibližnou sumu 2000 Kč. Ceny dalších procedur lišících se v závislosti na poskytnutých službách a délce jejich trvání se pohybovaly v rozmezí od 160 do 7600 Kč.⁸⁷ Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, centrum TČM

---

⁸³ Objazatel'noje besplatnoe medicinskoe obsluživanie v Rossii: osobennosti i problemy. *Moj jurist* [online]. [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <https://moy-urist.ru/question/medicinskoe-pravo/objazatelnoe-besplatnoe-medicinskoe-obsluživanie>.

⁸⁴ POSLUŠNÁ, Monika. *Ruské zdravotnictví ve 21. století*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého. str. 9.

⁸⁵ Rossijskoj zdravoochranenie: scenarij razvitiya (2007-2016 gg.). *Institut sovremennogo razvitiya* [online]. [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: <http://www.insor-russia.ru/ru/programs/doc/343>.

⁸⁶ Staťja 57. Pravo na zanjatie narodnoj medicinoj. *Konsultant Pljus* [online]. [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_2413/84896a92f88aafa0ae0e68d8def8c990d29faa81/.

⁸⁷ Česko-čínské centrum tradiční čínské medicíny. *Fakultní nemocnice Hradec Králové*. [online]. [cit. 4.11.2018]. Dostupné z: <https://www.fnhk.cz/tcm>.

bylo zrušeno jak kvůli nedostatečné legislativě v souvislosti s tradiční čínskou medicínou, tak z důvodu, že toto centrum nebylo v posledních několika letech výdělečné.⁸⁸

Podle ceníků různých homeopatických center na internetu bylo zjištěno, že ceny za vstupní vyšetření v homeopatických poradnách se pohybují v rozmezí od 500 do 2100 Kč. Za provedené kontroly se platí částky přibližně od 500 do 1500 Kč. Přípravky, které jsou nutné k další léčbě, se pohybují v cenovém rozpětí od 100 do 2000 Kč.

Při průzkumu na internetu bylo zjištěno, že ceny za přírodní přípravky, které je možné při alternativní léčbě využít, se pohybují v rozmezí od desítek korun až po několik tisíc. Z toho vyplývá, že není možné stanovit průměrnou hodnotu léčby a přípravků alternativní medicíny, neboť ty se liší v závislosti na objemu a obsahu, délce a množství jejich užívání. V kapitole Legislativa a postoj České republiky již bylo uvedeno, že žádné z těchto přípravků nejsou hrazeny pojišťovnou.

Čeští občané si na základě svých rozhodnutí mohou zvolit, jestli si vyberou formu státem hrazené zdravotnické péče spolu s úplně, anebo částečně hrazenými léky, nebo se rozhodnou pro alternativní medicínu, za kterou si však zaplatí sami, a to nemalé částky. Ne každý občan si může dovolit platit formy alternativní medicíny. Naopak některé metody tradičního léčitelství spočívají v pouhém užívání základních principů zachování dobrého zdraví, různých rostlin a bylin, jejichž cena nemusí dosahovat takové výše, jako u forem alternativní medicíny.

2.3.4. Cenová analýza v Ruské federaci

Oproti lékařům klasické medicíny, kteří jsou placeni státem, mohou mít lékaři zabývající se alternativní medicínou výhodu v tom, že ceny si stanovují sami a vše záleží na pacientech a jejich ochotě zaplatit za poskytované služby. Zájem ruských lékařů o alternativní medicínu se v současnosti zvyšuje, stejně jako o možnosti kombinované léčby formami metod alternativní a klasické medicíny. Jsou to zejména metody tradiční čínské medicíny, homeopatie a akupunktura.⁸⁹

Co se týče cen za jednotlivé služby v případě tradiční čínské medicíny, je možné říct, že ceny za poskytování služeb jsou nižší než v České republice. Je však nutné

---

⁸⁸ Tradiční čínská medicína v Hradci Králové končí. Ordinance zavře na konci února. *Česká televize* [online]. 11.2.2019 [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2730872-tradicni-cinska-medicina-v-hradci-kralove-konci-ordinace-zavre-na-konci-unora>.

⁸⁹ CAMARSKAJA, Taťjana, TEPER, Galina. Alternativnaja medicina rossijskoj provincii. *Cyber Leninka* [online]. 2007 [cit. 26.1.2019]. Dostupné z: <https://www.cyberleninka.ru/article/n/alternativnaya-meditsina-rossijskoy-provintsii>.

zohlednit i životní úroveň v Rusku. Například v Moskvě v centru TAO se ceny za vstupní prohlídku pohybují kolem 340 Kč, za akupunkturu od 680 Kč do 4500 v závislosti na délce a procesu služby. Ostatní služby jako masáže, elektroakupunktura, baňkování a podobně se pohybují v rozmezí od 340 Kč do 2200 Kč. Za komplexní služby je možné zaplatit částky od 3000 do 4500 Kč.⁹⁰

V Homeopatickém centru Darling v Moskvě se ceny za poskytování služeb pohybují v rozmezí od 680 Kč do 2000 Kč. Rovněž se cena liší v závislosti na poskytovaných službách, jejich délce trvání a náročnosti procesu.⁹¹ Podle průzkumu na internetu je možné cenu homeopatických preparátů stanovit od několika desítek korun do výše několika stovek korun. Průměrnou cenu nelze přesně stanovit, neboť jednotlivé preparáty se liší v závislosti na několika faktorech, jako délka užívání, jejich objem či obsah.

V rámci průzkumu na internetu bylo zjištěno, že ceny za alternativní preparáty v rámci léčby se nacházejí v rozmezí několika desítek korun až několika set. Rovněž v závislosti na objemu či obsahu, nebo délce užívání. Rostlinné prostředky mohou být k dostání i jinou cestou, lidé si je mohou opatřit v přírodě, či vypěstovat.

Lze se domnívat, že Rusové mohou upřednostnit léčitelsví před medicínou vědeckou. Faktorem může být skutečnost, že mnoho obyvatel žije v odlehlejších částech země, a nemají tak přístup ke zdravotnické péči kvůli velké vzdálenosti. Cesta může být finančně a časově náročná.⁹²

V kapitole Legislativa a postoj Ruské federace bylo zmíněno, že zdravotnická péče může být sice bezplatná, ale je možné se setkat i s nutností zaplatit finanční obnos za služby v nemocnicích a za léky. Z těchto důvodů může být výhodnější využívat tradičních prostředků.

2.3.5. Šíření povědomí skrze média v České republice

Jak již bylo zmíněno v kapitole s názvem Legislativa a postoj České republiky, léčitelsví je diskutováno ve spojitosti s vytvořením nového zákona, který by tuto problematiku právním způsobem upravoval. Konkrétní kroky ještě nebyly podniknuty. Podle průzkumu na internetu bylo nalezeno několik desítek článků, které se zabývají touto problematikou,

---

⁹⁰ Ceny. TAO [online]. [cit. 26.1.2019]. Dostupné z: <https://www.taomed.ru/ceny/>.

⁹¹ Prais list. *Medicinskij Centr Darling* [online]. [cit. 26.1.2019]. Dostupné z: <http://med-darling.ru/price/>.

⁹² Alternativnaja medicina v Rossii. In: *Razgovory o medicine s Dmitriem Malych* [internetový pořad]. 16.3.2017. Dostupné z: http://ulpravda.ru/tv/razgovor_o_med/peredacha-razgovory-o-meditsine-tema-efira--alternativnaia-meditsina-v-rossii.

ve většině případů se jedná o články kritické, ve kterých autoři stojí proti léčitelství a alternativní medicíně. V jejich zájmu je především sám pacient a jeho ochrana před podvodnými či jinak pacienty poškozujícími léčiteli.^{93 94}

Při vyhledání pojmů alternativní medicína a léčitelství v internetovém vyhledávači *Google.cz* v záložce zprávy, je možné najít množství zpráv, rozhovorů, reportáží a článků, které se týkají jak různých problémů s podvody, tak i zprávy pozitivní ve smyslu vydařené léčby za pomoci alternativních metod. Početní převahu mají ty zprávy, které varují před podvodnými léčiteli.

Na internetových stránkách České televize je dostupný pořad s názvem *Pološero*, který obsahuje více než stovku dílů. Mezi nimi je možné najít i pořady zabývající se alternativní medicínou a léčitelstvím, které zaujímají objektivní postoj a uvádějí přímou zkušenost lidí.⁹⁵ Na těchto stránkách je možné najít několik dokumentů týkajících se problematiky a podvodů v souvislosti s alternativní medicínou, které přinášejí objektivní a kritický pohled zejména na podvodné léčitele, kteří zneužívají znevýhodněnou zdravotní situaci pacientů. Je zde k nalezení i dokument *Infiltrace: Obchod se zdravím*, který zdokumentoval situaci podvodů v České republice.⁹⁶

Internetové stránky, které se přímo zabývají alternativní medicínou, jsou například *alternativnimedicina.cz*. Zde je možné najít informace týkající se onemocnění a získat kontakty na lékaře, kteří se touto problematikou zabývají.⁹⁷ Mezi další stránky patří *vylecimse.cz*, kterou je možné přiřadit ke stránkám odbornějšího charakteru.⁹⁸ Dále je možné se setkat se stránkami, které se zabývají alternativní medicínou a léčitelstvím, ale jejich obsah nemusí být vždy dostatečně věrohodný a o pravdivosti jejich obsahu je možné pochybovat.

Po průzkumu na internetu nebyly zaregistrovány žádné pořady vysílané televizními stanicemi, který by se přímo zabývaly alternativní medicínou a léčitelstvím. Informace se dají získat především prostřednictvím internetu a časopisů.

---

⁹³ Ministerstvo zdravotnictví chce regulovat léčitele, budou se muset registrovat a zodpovídat za škody. *Aktuálně.cz* [online]. 6.8.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ministerstvo-zdravotnictvi-chce-omezit-lecitele/r-f469b9a4998311e8b5b20cc47ab5f122/>.

⁹⁴ Začíná hon na léčitele. Nový zákon je má dostat pod kontrolu. *TN.cz* [online]. 6.11.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/lecitele-jsou-nepostizitelni-to-by-se-melo-s-novym-zakonom-zmenit.html>.

⁹⁵ Pološero. *Česká televize* [online]. [cit. 14.1.2019]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10318730018-polosero/dily/>.

⁹⁶ Pořady. *Česká televize* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/a-z/>.

⁹⁷ *Alternativní medicína* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.alternativnimedicina.cz>.

⁹⁸ *Vyléčím se* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://www.vylecimse.cz>.

Po zhlédnutí několika televizních zpráv a po prohledání historie pořadů a vysílání je možné konstatovat fakt, že veřejnoprávní stanice, jako TV Prima, TV Nova a Česká televize ve svých každodenních relacích nepublikují zprávy pozitivního charakteru, které by se týkaly alternativní medicíny a léčitelství.

Mezi časopisy věnované alternativní medicíně a léčitelství patří *Meduňka*, *Regenerace*, *Alternativní magazín*, *Legalizace* a *Regena*. Některé časopisy jsou k dostání i v elektronické podobě.

Při průzkumu knižních zdrojů bylo využito služeb Vědecké knihovny v Olomouci, kde bylo při zadání hesla léčitelství do vyhledávače nalezeno 515 knih. Po zadání hesla alternativní medicíny jich bylo nalezeno 237. Při použití online databáze Národní knihovny bylo v souvislosti s léčitelstvím nalezeno 769 knih a při vyhledání pojmu alternativní medicína 410.

2.3.6. Šíření povědomí skrze média v Ruské federaci

Stejně jako v případě České republiky ve webovém prohlížeči *Google.cz* v rubrice zprávy bylo nalezeno množství zpráv týkajících se jak pozitivní odezvy spojených s vydařenou léčbou, tak i těch negativních, které se týkaly různých podvodů. Dále byly k nalezení jak kladné, tak záporné hodnocení a postoje lékařů, stejně jako v České republice. Zprávy s pozitivní odezvou však převažují. V Rusku se objevilo velké množství článků a videí lidí, kteří věří ve své nadpřirozené schopnosti léčit, což v případě České republiky není tak rozšířené. Tyto zdroje však nejsou dostatečně věrohodné a průkazné pro další publikování a práci s nimi.⁹⁹ V souvislosti s články je vhodné zmínit ten, ve kterém se objevil výzkum týkající se důvěry ruských občanů v tradiční medicínu. Podle tohoto průzkumu v roce 2017 bylo zjištěno, že 52 % tázaných ruských občanů v lidovou medicínu věří.¹⁰⁰

Na internetu je možné najít množství rozhovorů ve formě videí, ve kterých si buď dvě strany navzájem argumentují, nebo moderátor pokládá otázky a daná osoba na ně odpovídá a komentuje dění v zemi. Za zmínku stojí pořad s názvem *Alternativní medicína v Rusku*, ve kterém je možné se dozvědět o nynější situaci v ruských městech a vesnicích a postoji a názorech občanů. Julija Krašeninikova, autorka výzkumu týkajícího se

---

⁹⁹ GLINKIN, Aleksej. Ja peregnala rak v drugoe mesto. *Lenta.ru* [online]. 17.2.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://lenta.ru/articles/2018/08/17/magi/>.

¹⁰⁰ Obyčnye vrači ili narodnaja medicina. Komu doverjajut rossijane?. *Krasnaja linija* [online]. 6.3.2017 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://www.rline.tv/news/2017-03-06-obychnye-vrachi-ili-narodnaya-medsina-komu-doverayut-rossijane/>.

alternativní medicíny, informovala o tom, že se většina ruského národa v lehkých, a ne příliš komplikovaných případech onemocnění spoléhá především na tradiční medicínu.¹⁰¹

Při průzkumu internetu bylo zjištěno velké množství stránek, které se zabývají národním léčitelstvím a alternativní medicínou, jejich věrohodnost však není dostatečně průkazná a je možné pochybovat o pravdivosti jejich obsahu. Při průzkumu byla nalezena internetová stránka *orgpage.ru*, která sdružuje množství center alternativní medicíny v různých oblastech Ruska. V seznamu se nachází 795 center, o kterých jsou zde poskytovány různé informace, a také je zde k nalezení hodnocení center od uživatelů.¹⁰²

Vzhledem k nemožnosti zhlédnout TV pořady přímo v televizi je nutné se odkazovat výhradně na internetové zdroje. Bylo zjištěno, že ruská televizní společnost *Moskva 24* odvysílala zprávu, ve které objektivně informovala o možnosti léčby alternativní cestou. Ve zprávě je možné se dočíst o návrhu doplnění klasické medicíny medicínou tradiční, neboť shromažďuje cenné zkušenosti.¹⁰³ V televizní stanici *První kanál* je možné zhlédnout pořad s názvem *Dobré ráno*, kde se vyskytují reportáže se zaměřením na tradiční medicínu.¹⁰⁴

Podle průzkumu na internetu bylo nalezeno množství časopisů, které se zabývají alternativní medicínou a léčitelstvím, z nichž některé jsou dostupné i v online formě. Mezi tyto časopisy patří například *Zožnik*, *Léčím bez léků*, *Planeta zdraví*, *Národní encyklopedie zdraví*, *Yoga Journal*, *Lékař, který léčí*, *Národní doktor* a mnohé další. Je možné říct, že množství těchto časopisů v Rusku početně převyšuje časopisy publikované v České republice. S přihlédnutím na velikost obou států se toto zjištění dalo předpokládat.¹⁰⁵

Při hledání knižních zdrojů s pomocí online katalogu Ruské národní knihovny v Petrohradu bylo při zadání pojmu alternativní medicína nalezeno 55 knižních zdrojů, a při vyhledání slova léčitelství 516 knih. Při zadání hesla národní medicína bylo nalezeno již 1 461 knih a pod heslem tradiční medicína 181 knih.

---

¹⁰¹ Alternativnaja medicína v Rossii, In: *Razgovory o medicíne s Dmitriem Malych* [internetový pořad]. 16.3.2017. Dostupné z: http://ulpravda.ru/tv/razgovor_o_med/peredacha-razgovory-o-meditsine-tema-efira--alternativnaia-meditsina-v-rossii.

¹⁰² Centry al'ternativnoj medicíny v Rossii. *Orgpage* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://www.orgpage.ru/rossiya/tsentry-alternativnoy-meditsiny/>.

¹⁰³ Narodnaja medicína vychodit iz sumraka. *Moskva 24* [online]. 19.11.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.m24.ru/news/vlast/19112018/54646>.

¹⁰⁴ Dobroe utro. *Pervyj kanál* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.1tv.ru/shows/dobroe-utro>.

¹⁰⁵ Zdorov'e. *Žurnaly onlajn* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://jurnali-online.ru/zdorovye>.

3. POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ

3.1. Analýza pojmů alternativní medicína, léčitelství a vědecká medicína

Existuje značný rozdíl mezi výše uvedenými pojmy. Medicína vědecká se zakládá na vědeckých výzkumech, které musí potvrzovat účinnost léčebných metod, zkoumá danou nemoc a její příznaky, které se pak snaží potlačit. Při léčbě s pomocí alternativní medicíny jde především o pochopení celkové podstaty nemoci, snaží se jít k jádru problému a ten pak řeší celostně. Léčitelství je na rozdíl od výše zmíněných pojmů metoda nevědecká, která zahrnuje velké množství různých léčebných metod, z nichž většina není důkladně ověřena a vědecky není potvrzena jejich účinnost.

3.2. Analýza kapitol Historie alternativní medicíny a léčitelství

Zájem o metody alternativní medicíny v České republice započal už v 19. století, kdy se do Čech dostala homeopatie. Akupunktura se začala rozvíjet až koncem 20. století, kdy na počátku slavila úspěch. Ve 21. století však začala být společně s homeopatií kritizována vědeckými kruhy a došlo k jejímu útlumu. V Ruské federaci za dob SSSR započal zájem o metody alternativní medicíny už kolem poloviny 20. století, avšak období největšího rozvoje lze přičítat až poslednímu desetiletí 20. století, kdy došlo k uvolnění ve společnosti. Bylo založeno několik center, která se stala populárními, a stát podporoval jejich rozvoj a výzkumy. I v dnešní době můžeme nalézt množství fungujících center po celé Ruské federaci.

Počátky léčitelství v obou zemích je náročné určit s přesností, nicméně podle zdrojů a výzkumů se léčitelství jak v České republice, tak v Ruské federaci začalo utvářet v době paleolitu. V obou zemích se léčitelství na počátku formovalo podobným způsobem, neboť lidé využívali pouze přírodní rostlinné a živočišné prostředky. Tyto prostředky se lišily zejména z toho důvodu, že se obě země nachází v jiném podnebném pásu s odlišnými klimatickými podmínky, a tím i odlišnou faunou a flórou. Panující názor nadpřirozeného původu nemocí způsobených zlou silou byl v obou zemích shodný, stejně tak jako způsob léčení a používání ochranných amuletů proti nemocem.

Značných rozdílů je možné si všimnout až při užívání metod tradičního léčitelství. V Česku se využívaly zejména účinky rostlin, minerálních vod a lázeňství a některé základní principy udržení si dobrého zdraví. Naopak v Rusku můžeme pozorovat rozsáhlou tradici a velké množství specifických léčebných metod a také větší rozmanitost užívání rostlinných a živočišných produktů. Tento fakt je zřejmě způsoben velikostí Ruska

a jeho izolací od okolních států. V Rusku je možné pozorovat dlouholetou tradici a oblíbenost fytotherapie. Také v Česku jsou k nalezení zmínky o fytotherapii, a to již v 16. století. V průběhu let mělo křesťanství velký vliv v obou zemích. Církevní instituce byly ostře proti pohanským zvyklostem, ke kterým patřilo i tradiční léčitelství.

V 18. století se v obou zemích dostala do popředí zájmu vědecká medicína, tradiční lidové léčitelství však neupadlo v zapomnění a přetrvalo až do dnešní doby.

V posledních několika desetiletích zaznamenalo léčitelství vzestup v obou zemích. V Česku bylo založeno několik center, která se zajímají o léčitelství kombinované s moderními přístroji. V Rusku je však zájem mnohem rozšířenější. V minulosti vzniklo několik organizací zabývajících se přímo tradičním léčitelstvím a národní medicínou, které fungují do dnes a mají zájem o jeho rozvoj a propagaci. Některá tato centra dokonce poskytují patřičné vzdělání v oblasti národní ruské medicíny a usilují o její přiřazení k medicíně vědecké.

Z výše uvedeného je možné vyvodit, že tradiční lidové léčitelství je v Rusku rozšířenější, a dokonce i formy léčby za pomoci metod alternativní medicíny jsou podporovanější než v České republice. Z toho důvodu je možné se domnívat, že jak dlouholetá tradice lidového léčitelství, která je zakořeněná v minulosti, tak příznivější postoj státu mohly zapříčinit větší popularitu těchto směrů.

3.3. Analýza kapitol Legislativa a postoj států

V této kapitole bylo zjištěno, že v České republice neexistuje žádný zákon, který by definoval léčitele a povoloval, či přímo zakazoval jeho činnost. Z uvedených zákonů je zřejmé, že léčitelé mohou vykonávat pouze činnost poradenskou v oblasti zdraví a životního stylu. Je velmi těžké stanovit hranici, kdy se jedná pouze o poradenství a kdy o léčení, stejně tak je prakticky nemožné kontrolovat všechny léčitele, a proto mnozí vykonávají činnost nelegálně. Z toho důvodu je v řešení nový zákon o léčitelství, který má v blízké době nabýt účinnosti a regulovat léčitele, kteří budou zaznamenáni v rejstříku léčitelů a povinni vést záznamy o léčbě. Toto opatření se může jevit jako účinná ochrana před případnými podvody.

Naopak v Rusku je přímo zákon, který dovoluje vykonávat činnost léčitele v případě získání potřebného oprávnění ze strany státu. Také je zde projednávána otázka připojení metod tradiční medicíny k medicíně vědecké. V Rusku došlo k zásadnímu kroku, a to k

vytvoření *Koordinační rady pro regulaci národní medicíny*, která má zajistit zkoumání metod a jejich případné připojení k medicíně vědecké.

Shoda nastala v případě alternativní medicíny, která je v obou státech hrazena pacientem. V Rusku je však nyní alternativní medicína propagována i ze strany státu, v České republice je spíše zatlačována do pozadí z důvodu legislativních úprav, které omezují její činnost.

V Česku existuje zdravotnická péče na vysoké úrovni, která je hrazená státem. V rámci analýzy bylo zjištěno, že v Rusku je sice bezplatná zdravotnická péče, ale mnohdy je pacient nucen neprávem platit vysoké částky za léky a zdravotnické služby, na což mnozí obyvatelé nemusejí mít dostačující prostředky. Navíc tato zdravotnická péče nedosahuje tak kvalitní úrovně jako v České republice.

Je možné se domnívat, že otevřená ruská legislativa ve vztahu k léčitelství může ovlivnit postoj občanů k této problematice, a tudíž se k němu mohou přiklonit v případě volby léčby. Rovněž fakt, že v Rusku je možné se setkat s nekvalitní zdravotnickou péčí, za kterou je nutné mnohdy neprávem platit vysoké částky, může přimět obyvatele k upřednostnění tradičních forem léčitelství při léčbě.

3.4. Analýza kapitol Cenová analýza

Shoda nastala v případě placení za služby v centrech alternativní medicíny. Ceny za poskytování služeb alternativní medicíny jsou v Rusku nižší než v Česku, nicméně je nutné zohlednit fakt, že průměrná měsíční mzda a životní úroveň v Rusku je na nižší úrovni. Z toho je možné vyvodit, že alternativní forma léčby je jak v Česku, tak v Rusku i přes to nákladná, a ne každý občan si ji může dovolit.

Co se týče cen za různé léčebné přípravky, v obou zemích ceny mohou kolísat v závislosti na mnoha faktorech, jako délka užívání a jejich množství. Nicméně v obou případech je možné si některé rostlinné a bylinné prostředky opatřit i téměř bezplatně.

V České republice je zdravotnická péče hrazená státem a dosahuje vysoké úrovně. V Rusku existuje bezplatná zdravotnická péče, je však možné setkat se s nutností za tuto péči platit vysoké částky, někdy dokonce neprávem. Vzhledem k životní úrovni Ruska si tuto péči nemusejí všichni občané finančně dovolit. Rovněž se může vyskytovat problém při nedostupnosti zdravotnických zařízení, které se mohou nacházet ve velkých vzdálenostech od menších vesnic, a to může hrát velkou roli při výběru metod léčby.

Z výše uvedeného je možné se domnívat, že se Rusové mohou uchýlovat k metodám tradiční medicíny a léčitelství častěji než občané ČR, a to především kvůli nižší životní úrovni a kvůli faktoru vzdálenosti od dostupných zdravotnických zařízení. Rovněž je možné se domnívat, že metody alternativní medicíny v obou zemích nemusí být upřednostněny z finančních důvodů.

3.5. Analýza kapitol Šíření povědomí skrze média

Při komentování a porovnávání tohoto hlediska je nutné zohlednit fakt, že Rusko několikanásobně převyšuje Českou republiku v rozloze i v počtu obyvatel. Z toho důvodu je v Rusku mnohem více zdrojů informací.

V případě Česka bylo nalezeno větší množství zpráv, které kritizují alternativní medicínu a léčitelství, a varují před podvodnými léčiteli. Naopak nebyly nalezeny téměř žádné zprávy pozitivního rázu. Rovněž v hlavních televizních relacích a internetových zpravodajích nebyly nalezeny téměř žádné zprávy zaměřené na vydařenou léčbu. Tento jev může mít velký vliv na chování a rozhodování obyvatel České republiky, a to může přispět k jejich volbě upřednostnit spíše medicínu vědeckou.

V Rusku bylo k nalezení větší množství zpráv týkajících se vydařené léčby a pozitivních odezev spojených s léčením pomocí tradičních metod léčby. Také zde byla zjištěna převaha pořadů zabývajících se léčitelstvím s kladným zaměřením na rozdíl od Česka, kde se v pořadech zabývali především podvody. V Rusku je k nalezení větší množství knih a časopisů, ale také i videí, ve kterých je komentováno dění v souvislosti s národní medicínou v Rusku. Byla zde zjištěna velká převaha zpráv a reportáží, ve kterých vystupují lidé s nadpřirozenými schopnostmi léčit. Pravdivost těchto zpráv je diskutabilní, proto není vhodné je dále analyzovat a pracovat s nimi.

Je možné potvrdit, že jak ve veřejnoprávních médiích, tak na internetu je v Rusku převaha kladných zpráv, což může mít pozitivní vliv na obyvatele. Převaha zpráv a zdrojů spojených s pozitivní odezvou léčitelství v médiích může být rovněž způsobeno otevřenější legislativou, která v Rusku existuje.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce sloužila k popisu, následné analýze a srovnání alternativní medicíny a léčitelství v České republice a Ruské federaci ze čtyř společenských hledisek, z hlediska historie, legislativy spolu s postojem státu a zdravotnictví, cenové situace a propagace médií. Po analýze a následném porovnání informací bylo zjištěno, že existují značné rozdíly mezi historickým vývojem a odlišnou společenskou situací spojenou s alternativní medicínou a léčitelstvím v obou zemích.

Bylo zjištěno, že Ruská federace má pestrou historii s množstvím metod léčby v souvislosti s tradičním léčitelstvím oproti České republice, kde se tento směr nerozvíjel v takovém rozsahu. V České republice léčitelství nečítá takové množství metod léčby a jeho rozšířenost a popularita není tak rozsáhlá jako v Rusku. Z důvodu déle trvající tradice v Rusku a většího množství léčebných metod v oblasti léčitelství je možné se domnívat, že kvůli tomuto faktu se občané Ruska mohou přiklonit ke tradičnímu léčitelství.

Alternativní medicína má v obou zemích obdobnou historii, ve 20. století se začala dostávat do popředí zájmu, ale teprve v 90. letech po společenském uvolnění došlo k jejímu největšímu rozmachu. V Rusku je nyní alternativní medicína propagována i ze strany státu, v České republice je spíše zatlačována do pozadí z důvodu legislativních úprav, které omezují její činnost.

Legislativa v Ruské federaci je léčitelství více otevřená. Na rozdíl od České republiky je v Rusku možné získat patřičná oprávnění k výkonu práce léčitele a tuto činnost pak vykonávat legálně. Rovněž je v řešení připojení metod tradičního léčitelství k medicíně vědecké. Naopak v České republice není součástí legislativy zákon, který by upravoval činnost léčitelů. Existují pouze zákony, které se problematiky dotýkají, a díky tomu mohou léčitelé vykonávat pouze činnost poradenskou v oblasti zdraví. Momentálně je však projednáván nový zákon o léčitelství, který bude činnost léčitelů regulovat.

V obou zemích mají občané nárok na bezplatnou zdravotnickou péči, nicméně v Rusku je tato péče méně kvalitní než v Česku a mnohdy se lze setkat s nadstandartními příplatky, které je nutné hradit neprávem jak za zdravotnickou péči, tak za léky. V Rusku se někteří občané mohou potýkat s obtížnou dostupností ke zdravotní péči, a to i kvůli velké vzdálenosti od větších měst. V obou státech nejsou metody alternativní medicíny hrazeny státem a částky za léčbu mohou vzrůst až do několik tisíc korun, což může hrát velkou roli při výběru léčby. Z výše uvedeného je možné vyvodit, že v důsledku těchto

faktorů mohou být občané Ruska více nakloněny tradičnímu léčitelství. Důležitou roli může hrát i fakt, že životní úroveň v Rusku nedosahuje takové výše jako v České republice, a proto někteří občané nemusí mít vždy dostupné finanční prostředky ke klasické léčbě.

Po mediální stránce bylo v Rusku nalezeno více pozitivních odezví v souvislosti s vydařenou léčbou s pomocí tradičního léčitelství v internetových zpravodajích a v televizních stanicích. V Česku nebyla nalezena pozitivní odezva veřejnoprávních médií k této problematice, ve většině případů se jednalo především o zprávy negativního charakteru, které varují před případnými podvody. Tento jev může působit na občany obou zemí, a tím tak utvářet jejich názor na danou problematiku.

Závěrem je možné říct, že v Rusku jak z hlediska dlouhé historie a zakotvené tradice léčitelství, otevřenější legislativy a postoje státu, problémů spojených se zdravotnickou péčí a životní situací spojených s pozitivními odezvami ze strany médií je společnost více nakloněna k alternativní medicíně a léčitelství než v České republice.

Tato bakalářská práce poskytuje stručný přehled informací týkajících se problematiky alternativní medicíny a léčitelství v oblastech jako historie, legislativa, cenová analýza a propagace médií. Na základě rozsahu práce není možné se do hloubky zabývat historickým vývojem léčitelství ve více oblastech Ruské federace, například ve vesnicích menších národů v odlehlých částech Ruska. Možnost rozpracování a navázání na tuto práci je spatřováno v pokrytí tohoto tématu a dále širší analýzu médií.

ТЕМАТИКÝ SLOVNÍK

ájurvéda	аюрведа , -ы, <i>жс.</i>
akupresura	акупрессура , -ы, <i>жс.</i>
akupresurní	акупрессурный
akupresurní body	акупрессурные точки
akupunktura	акупунктура , -ы, <i>жс.</i>
	иглоукалывание , я, <i>ср.</i>
baňkování	медицинские банки , <i>жс.</i>
bolest	боль , -и, <i>жс.</i>
tlumit bolest	успокаивать боль
léky od bolesti	лекарство от боли
bylina	трава , -ы, <i>жс.</i>
léčivé byliny	лекарственные травы
činnost	деятельность , -и, <i>жс.</i>
poradenská činnost	консультационная деятельность
ezoterický	эзотерический
homeopatie	гомеопатия , -и, <i>жс.</i>
homeopatický	гомеопатический
homeopatická nemocnice	гомеопатическая больница
homeopatická diagnostika	гомеопатический диагноз
homeopatický lékař	гомеопатический врач
jednota	единство , -а, <i>жс.</i>
navrátit jednotu	возобновить единство
komprese	компрессия , -и, <i>жс.</i>
koupele	ванны , <i>жс.</i>

kritický	критический
kritický pohled	критический взгляд
křesťanský	христианский
kvalifikace	квалификация, -и, ж.
potřebná kvalifikace	необходимая квалификация
léčba	лечение, -я, ср.
léčba hlínou	лечение глиной
alopatická léčba	аллопатическое лечение
léčitel	целитель, -я, м.
lidový léčitel	народный целитель
léčitelství	целительство, -а, ср.
národní léčitelství	народное целительство
lékař	врач, -а, м.
lékařský	медицинский
lékařský výzkum	медицинское исследование
lékařská praxe	медицинская практика
magický	магический
magické praktiky	магические практики
magnetoterapie	магнитотерапия, -и, ж.
medicína	медицина, -ы, ж.
alternativní medicína	альтернативная медицина
biologická medicína	биологическая медицина
celostní medicína	целостная медицина
holistická medicína	комплексная медицина
klasická medicína	классическая медицина
komplementární medicína	комплементарная медицина

konvenční medicína	конвенциональная медицина
medicína založená na důkazech	доказательная медицина
mind-body medicína	медицина духа и тела
paramedicína	парамедицина
mumio	мумиё , -я, ср.
nemoc	болезнь , -и, жс.
paradigma nemoci	парадигма болезни
podstata nemoci	суть болезни
příčina nemoci	причина болезни
smrtelná nemoc	смертельные болезни
onemocnění	заболевание , -я, ср.
akutní onemocnění	острое заболевание
chronické onemocnění	хроническое заболевание
kožní onemocnění	кожное заболевание
opatření	мера , -ы, жс.
preventivní opatření	превентивные меры
otušování	закаливание , -я, ср.
pijavice	пиявка , -и, жс.
pohanský	языческий
pohanský rituál	языческий ритуал
pohanské zvyky	языческие обычаи
procedura	процедура , -ы, жс.
vodní procedury	водные процедуры
léčba s pomocí květin	цветопродуры
přírodní	природный
přírodní esence	природная эссенция

přírodní cesta	природная путь
psychotronika	психотроника , -и, <i>жс.</i>
původ	причина , -ы, <i>жс.</i>
démonický původ	демоническая причина
reiki	рейки , нескл., <i>ср.</i>
rostlina	растение , -я, <i>ср.</i>
halucinogenní rostliny	галлюцинаторные растения
léčivé rostliny	лекарственные растения
rovnováha	равновесие , -я, <i>ср.</i>
fyzická rovnováha	физическое равновесие
psychická rovnováha	психическое равновесие
nastolit rovnováhu	установить равновесие
sauna	баня , -и, <i>жс.</i>
senzibil	экстрасенс , -а, <i>м.</i>
síla	сила , -ы, <i>жс.</i>
paranormální síla	паранормальная сила
životní síla	жизненная сила
spirituální síla	спиритуальная сила
symptom	симптом , -а, <i>м.</i>
potlačování symptomů	подавление симптомов
šaman	шаман , -а, <i>м.</i>
šarlatánství	шарлатанство , -а, <i>ср.</i>
tabu	табу , нескл., <i>ср.</i>
sociální tabu	социальное табу
náboženské tabu	религиозное табу
terapie	терапия , и, <i>жс.</i>

aromaterapie	ароматерапия
Bachova květová terapie	цветочная терапия Баха
elektroléčba	электротерапия
terapie pomocí pití šťáv	сокотерапия
tradiční	традиционный
tradiční čínská medicína	традиционная китайская медицина
užívat	принимать
užívat léky	принимать лекарства
vědecký	научный
vědecká medicína	научная медицина
vědecký důkaz	научное доказательство
voda	вода, -ы, ж.
minerální voda	минеральная вода
čistá voda	чистая вода
vztah	отношение, -я, ср.
psychosomatické vztahy	психосоматические отношения
vyhýbat se	избегать
vyhýbat se alkoholu	избегать алкоголя
zázrak	чудо, -а, ср.
dělat zázraky	творить чудеса
zdravotní	медицинский
zdravotní pojišťovna	медицинская страховая компания
zdravotní stav	состояние здоровья

РЕЗЮМЕ

Эта дипломная работа разделена на три основные главы. С начала первая глава дипломной работы занимается подробным описанием таких понятий, как альтернативная медицина, целительство и научная медицина, а также объясняются различия между врачом и целителем. В России частью целительства являются понятия, как традиционная медицина и народная медицина. После этого, во второй главе, рассматривается проблематика альтернативной медицины и целительства в Чешской Республике и Российской Федерации, с точки зрения истории, законодательства, ценовой ситуации в этих странах, а также с точки зрения распространения информации об этой проблематике через СМИ. В рамках третьей главы дипломной работы анализируются итоги и различия, по результатам теоретической части. В последнюю часть также входит словарь чешско-русских терминов и понятий, которые касаются разных методов альтернативной медицины и целительства и слов, которые связаны с тематикой альтернативной медицины и целительства.

Первая глава с названием: «Дефиниции и классификация» посвящена описанию таких терминов, как альтернативная медицина, целительство и научная медицина. Во время описания этих терминов было обнаружено, что в этих терминах существуют большие различия.

Во-первых, самое главное, в рамках альтернативной медицины – это человек, его история и предположения по поводу возникновения болезней. Врачи альтернативной медицины занимаются человеком, его психическим состоянием, а также они учитывают разные факторы возникновения болезней. Целью лечения является укрепление организма и его самооздоровление.

Во-вторых, научная медицина основана на исследованиях, которые должны подтверждать действительность методов лечения. Во многих случаях частью лечения является подавление симптомов.

Во-третьих, целительство собирает большое количество различных методов лечения, действительность которых не подтверждена исследованиями. Это можно распределить на три основные группы. В рамках первой группы используются базовые средства, как например, вода, воздух, солнце, движение, танец, тепло, здоровое питание, витамины, релаксация и многие другие. Ко второй группе

относятся экстрасенсы, обладающие сверхъестественными, биологическими и духовными силами. Их способности во многих случаях противостоят законам современной физики. В третьей группе эти возможности экстрасенсов дополняются сложными аппаратами.

В России чаще всего используется понятие народная медицина. Этот термин обозначает совокупность опыта и знаний, касающихся лечения человека и передающихся из поколения в поколение на протяжении веков в устной форме.

Совсем иное подразумевает традиционная медицина. Она содержит большое количество диагностических и терапевтических методов лечения, основанных на практическом опыте. Они также передаются из поколения в поколение на протяжении веков, но не только в устной, но и в письменной форме. В целом можно сказать, что между народной медициной и медициной традиционной существует незначительная граница.

Отличие врача от целителя заключается только в том, что врач получает необходимое образование в области здравоохранения, а целитель не всегда обладает каким-либо специальным образованием в области медицины.

Следующая глава посвящена истории альтернативной медицины и целительства в Чехии и в России. Здесь надо разделить альтернативную медицину и целительство. Развитие альтернативной медицины в обеих странах начинается поздно. В Чехии данное направление зародилось в XIX веке, когда расширилась гомеопатия. После 1989 года стали в Чехии применяться такие методы лечения, как традиционная китайская медицина и акупунктура, аюрведа, ароматерапия и многие другие. В настоящее время в Чешской республике существует множество центров, которые применяют методы альтернативной медицины. В России интерес к альтернативной медицине, именно к акупунктуре, появился в середине XX века. Также гомеопатия стала очень популярной, вопреки тому, что некоторые врачи не признавали её как науку. С другой стороны фитотерапия пользовалась большой популярностью уже несколько веков. Также в настоящее время в России можно найти множество разных действующих центров альтернативной медицины.

В России и Чехии целительство началось уже в периоде палеолита, когда появились первый практический опыт связанный с лечением. В обеих странах люди использовали растительные и животные продукты и средства. Также в то время люди верили, что причиной болезни является нарушение социального или

религиозного табу. Из-за чего, по мнению предков, человека охватывал злой дух или нечистая сила. В обеих странах люди использовали разные амулеты, чтобы уберечь себя от нечистых сил.

Частью истории обеих стран является христианство, которое оказало большое влияние на развитие целительства и медицины. В России и Чехии христианство играло большую роль, и представители церкви хотели уничтожить языческие традиционные обычаи, частью которых являлась вера в природные божества и разные методы лечения. Также представители церкви думали, что лечить болезни запрещено, потому что они являются частью плана Бога.

В период XVIII-XIX века в Чехии начали использовать минеральные источники, а также стали создавать курорты по всей территории страны. Ведь в XIX веке в Чехии, и в XVIII веке в России начинается развитие научной медицины, которая становится очень важной и значимой. Вопреки развитию научной медицины традиционное целительство не потеряло свою силу. Также то время можно считать, как начало научной медицины в России, которую поддерживал Петр I.

Так как Россия является большой страной, здесь можно найти огромное количество разных видов растений и животных. Благодаря этому, способы врачевания и лечения очень разнообразны. По сравнению с Чехией в России существует огромное количество методов лечения, как например уриротерапия, баня, банки, аутогемотерапия, гирудотерапия и многие другие. Также в России являются очень популярным посты, которые в Чешской республике не используются в таком размере. Также по сравнению с Чешской республикой в России люди доверяют экстрасенсам, которые обладают особой чувствительностью и способны лечить.

В настоящее время в Чехии существуют разные центры, в которых врачи используют методы целительства, применяя сложные аппараты. Но в целом можно сказать, что в России их намного больше, и граждане России здесь используют традиционные методы целительства чаще, потому что в России целительство укреплено в истории.

Следующая глава посвящена настоящей ситуации и действующим факторам. В первой части главы анализируется законодательство, которое играет важную роль в жизни человека. В России относятся к народной медицине более положительно, потому что там существует закон, который позволяет человеку официально

заниматься профессией целителя после того, когда он получит диплом, или другой документ. В Чехии по-другому. В ней нет никакого закона, который бы управлял этой проблематикой. В итоге, целитель в Чехии может только совершать консультационную деятельность.

В России иная ситуация в связи с отношением государства. Речь идет о том, что правительство хочет определить некоторые методы народной медицины и приобщить их к методам медицины научной. Совсем по-другому в Чехии. Здесь правительство хочет регулировать деятельность всех целителей, внести их в реестр и создать разные правила, которые они должны будут соблюдать. По сравнению с Россией, в декабре 2018 года в Чехии ограничили деятельность альтернативной медицины и традиционной китайской медицины.

В России и Чехии граждане должны оплачивать услуги альтернативной медицины в центрах. Ситуация оказалась другой в связи с государственным медицинским обслуживанием. В Чехии медицинское обслуживание оплачивается государством. Также в России существует бесплатное медицинское обслуживание, но оно на низком уровне. Также граждане России должны в некоторых случаях незаконно оплачивать услуги в больницах, которые должны быть бесплатными. Возможно, это является причиной обращения граждан России к методам народной медицины.

В следующей главе говориться о сложившейся ценовой ситуацией в обеих странах. Ввиду того, что в Чехии существует медицинское обслуживание оплачиваемое государством, то здесь методы альтернативной медицины могут оказаться дорогими, и граждане могут предпочесть почти бесплатные услуги государства. Некоторые цены на методы альтернативной медицины, как например, традиционная китайская медицина, акупунктура, или гомеопатия, могут повышаться до нескольких тысяч чешских крон. Гражданин здесь также может лечиться при помощи методов целительства, которое в Чехии не столь дорого.

Цены на услуги альтернативной медицины в России, также как традиционная китайская медицина, акупунктура, или гомеопатия, также могут варьировать в пределах нескольких тысяч чешских крон. Эти цены ниже, чем в Чешской республике, потому что в России другой жизненный уровень, и размер зарплат. Следующий факт, это ситуация с плохим уровнем государственного медицинского обслуживания. У многих нет нужного количества денег, а также у многих нет

доступа к получению медицинского обслуживания, потому что они живут далеко от города. Все эти факторы могут играть важную роль при отборе методов лечения, и они могут привести людей к предпочтению методов народной медицины. Причиной этого выбора может быть факт, что эти методы закрепились в истории народа, и то, что они являются дешевыми и удобными.

Следующей частью дипломной работы является глава с названием: «Распространение сознания об альтернативной медицине и целительстве через СМИ». В рамках этой главы была затронута информация о том, какое количество новостей было обнаружено в Чехии, и о том, что правительство хочет создать новый закон, который будет касаться регулирования целителей. Также было обнаружено не малое количество новостей, документов и репортажей касающихся целителей, которые обманывают людей. В целом можно сказать, что количество новостей, документов и репортажей негативного характера превышает.

В Интернете можно найти специальные страницы, которые занимаются альтернативной медициной и целительством. Немного по-другому в телевидении или на страницах ТВ каналов. Здесь не было замечено никакого выпуска новостей в связи с положительным лечением при помощи альтернативной медицины или целительства. Лишь в интернете можно найти журналы, которые можно читать онлайн или подписываться на них.

В России ситуация обстоит по-другому. После исследования в Интернете было обнаружено большое количество новостей положительного характера по поводу успешного лечения альтернативными методами. Также было замечено множество документов, репортажей и видео интервью, в рамке которых участники обсуждали ситуацию с альтернативной медициной и целительством в стране. На страницах местных ТВ каналов существует выпуск передач, которые занимаются альтернативной медициной и методами целительства. СМИ оказывают большое влияние на человека, а также могут повлиять на его мнение.

После исследования в Интернете были обнаружены журналы, которые занимаются этой тематикой. Их количество превышает число журналов в Чехии. Количество книг с тематикой альтернативной медицины и целительства, которое можно было найти на страницах национальных библиотек, в России намного превышает количество в Чехии. Это явление может быть причиной того, что численность населения в России превышает число жителей Чехии.

В рамках дипломной работы было обнаружено, что между русской и чешской альтернативной медициной и целительством существуют важные различия. Эти различия можно заметить во всех категориях, которые были здесь рассмотрены. В заключение, можно сказать, что из-за укрепления целительства в истории, более открытого законодательства, проблем в области здравоохранения и тяжелой жизненной ситуации в России альтернативные методы лечения и целительство воспринимаются более положительно, чем в Чехии.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

1. Archiv hlavního města Prahy. *Přírodoléčebný spolek v Praze*. NAD č. 768. Č. pomůcky 557. 2014, Praha.
2. HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství – Kritický pohled*. V Praze: Věra Nosková, 2010. 265 s. Dostupné z: https://www.sisyfos.cz/old/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf.
3. KŘÍŽOVÁ, Eva. *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. 149 s. ISBN 978-80-246-2498-3.
4. KŘÍŽOVÁ, Eva. *Postavení komplementární a alternativní medicíny v České republice*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2011. Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky. 101 s. ISBN 978-80-86729-65-7.
5. SVOBODNÝ, Petr a Ludmila HLAVÁČKOVÁ. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton, 2004. 247 s. ISBN 80-7254-424-1.
6. STEINMÜLLER, Gerhard. *Perly ruského lidového léčitelství: 220 receptů a rad*. Praha: Pragma, 1998. 82 s. ISBN 80-7205-589-5.

Bakalářské a diplomové práce:

7. ŠERER, Irina Nikolajevna. *Social'nyj status al'ternativnoj mediciny v covremennoj Rossii (Na materiale Volgogradskoj oblasti)*. Volgograd, 2004. Dissertacija. Volgogradskij Gosudarstvennyj medicinskij universitet.
8. IMRAMOVSKÁ, Michaela. *Jazykové prostředky v ruských a českých textech z oblasti alternativní medicíny*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova Univerzita.
9. POSLUŠNÁ, Monika. *Ruské zdravotnictví ve 21. století*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého.

Internetové zdroje:

10. Al'ternativnaja medicina v Rossii, In: *Razgovory o medicine s Dmitriem Malych* [internetový pořad]. 16.3.2017. Dostupné z: http://ulpravda.ru/tv/razgovor_o_med/peredacha-razgovory-o-meditsine-tema-efira--alternativnaia-meditsina-v-rossii.
11. *Alternativní medicína* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.alternativnimedicina.cz>.
12. CAMARSKAJA, Tat'jana, TEPER, Galina. Al'ternativnaja medicina rossijskoj provincii. *Cyber Leninka* [online]. 2007 [cit. 26.1.2019]. Dostupné z: <https://www.cyberleninka.ru/article/n/alternativnaya-meditsina-rossijskoj-provintsii>.
13. Centry al'ternativnoj mediciny v Rossii. *Orgpage* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://www.orgpage.ru/rossiya/tsentry-alternativnoj-meditsiny/>.
14. Ceny. *TAO* [online]. [cit. 26.1.2019]. Dostupné z: <https://www.taomed.ru/ceny/>.
15. ČERMÁKOVÁ, Lucie. Černý, Jan. *Botany.cz* [online]. 9.2.2010 [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: <https://botany.cz/cs/cerny/>.
16. Česko-čínské centrum tradiční čínské medicíny. *Fakultní nemocnice Hradec Králové*. [online]. [cit. 4.11.2018]. Dostupné z: <https://www.fnhk.cz/tcm>.
17. DLOUHÁ, Petra. Jaké bonusy nabízí vaše zdravotní pojišťovna. *Peníze.cz* [online]. 7.9.2017 [cit. 4.11.2014]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/zdravotni-pojisteni/326322-jake-bonusy-nabizi-vase-zdravotni-pojistovna-nenechte-si-je-ujit>.
18. Dobroe utro. *Pervyj kanal* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.1tv.ru/shows/dobroe-utro>.
19. GLINKIN, Aleksej. Ja peregnala rak v drugoe město. *Lenta.ru* [online]. 17.2.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://lenta.ru/articles/2018/08/17/magi/>.
20. Istorija centra. *Eniom* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: <http://www.eniom.ru/centr/history/>.

21. Medicina v Kievskoj Rusi. *Istorija mediciny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_kievan_rus/.
22. Ministerstvo zdravotnictví chce regulovat léčitele, budou se muset registrovat a zodpovídat za škody. *Aktuálně.cz* [online]. 6.8.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ministerstvo-zdravotnictvi-chce-omezit-lecitele/r~f469b9a4998311e8b5b20cc47ab5f122/>.
23. Narodnaja medicina vychodit iz sumraka. *Moskva 24* [online]. 19.11.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.m24.ru/news/vlast/19112018/54646>.
24. Objazatel'noje besplatnoe medicinskoe obsluživanie v Rossii: osobnosti i problemy. *Moj jurist* [online]. [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <https://moy-urist.ru/question/medicinskoe-pravo/objazatelnoe-besplatnoe-medicinskoe-obsluživanie>.
25. Obyčnyje vrači ili narodnaja medicina. Komu doverjajut rossijane?. *Krasnaja linija* [online]. 6.3.2017 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://www.rline.tv/news/2017-03-06-obychnye-vrachi-ili-narodnaya-meditsina-komu-doveryayut-rossiyane/>.
26. Osnovnye čerty ekonomiky i kul'tury v Rossii v XVIII veke. *Istorija mediciny* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: http://www.historymed.ru/training_aids/textbook/medicine_in_russia_in_the_xviii_century/.
27. PARTYKOVÁ, Vilma. O urinoterapii a aplikaci u některých zdravotních stavů. *Urinoterapie* [online]. [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: <http://www.urinoterapie.eu/urinoterapie.htm>.
28. Pološero. *Česká televize* [online]. [cit. 14.1.2019]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10318730018-polosero/dily/>.
29. Pořady. *Česká televize* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/a-z/>.
30. Poskytování služeb osobního charakteru a pro osobní hygienu (obsahová náplň volné živnosti). *BusinessInfo.cz* [online]. 30.4.2018 [cit. 27.3.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/poskytovani-sluzeb-osobniho-charakteru-a-pro-osobni-hygienu-12792.html>.

31. Povinná registrace i kontroly. Ministerstvo navrhlo, jak zpřísnit podmínky pro lékaře. *Česká televize* [online]. 13.10.2018 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2621093-povinna-registrace-i-kontroly-ministerstvo-navrhlo-jak-zprisnit-podminky-pro-lecitele>.
32. Prajs list. *Medicinskij Centr Darling* [online]. [cit. 26.1.2019]. Dostupné z: <http://med-darling.ru/price/>.
33. Rossijskoj zdravoochranenie: scenarij razvitija (2007-2016 gg.). *Institut sovremennogo razvitija* [online]. [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: <http://www.insor-russia.ru/ru/programs/doc/343>.
34. SADYKOV, Radik Achmedovič. Drujie vrači: puti professionalizacii predstavitelej al'ternativnoj mediciny. *Publikacii* [online]. 2011 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://www.publications.hse.ru/articles/69042890>.
35. SAXLOVÁ, Jaroslava, TOMAN, Petr. K právní úpravě lékařství v České republice a Spolkové republice Německo. *Epravo.cz* [online]. 14.1.2016 [cit. 3.11.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravni-uprave-lecitelstvi-v-ceske-republice-a-spolkove-republice-nemecko-100164.html>.
36. Sistema dobrovol'noj certifikacii uslug psihologov, celitelej, praktikov netradicionnoj mediciny i ezoterikov. *Erusds* [online]. [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: <http://erusds.ru/obshherossijskaya-obshhestvennaya-organizaciya-rossijskaya-professionalnaya-medicinskaya-associaciya-specialistov-tradicionnoj-i-narodnoj-mediciny/>.
37. Staťja 50. Narodnaja medicina. *Zakony Rossii* [online]. 15.12.2016 [cit. 23.10.2018]. Dostupné z: <http://www.zakoniro.ru/?p=22333/>.
38. Staťja 57. Pravo na zanjatie narodnoj medicinoj. *Konsultant Pljus* [online]. [cit. 27.2.2019]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_2413/84896a92f88aafa0ae0e68d8def8c990d29faa81/.
39. TELEEC, Ivo. Postižení práv pacientů u tradiční čínské medicíny. *Zdravotnické právo a bioetika* [online]. 15.12.2018 [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/postizeni-prav-pacientu-u-tradicni-cinske-mediciny/>.

40. Tradiční čínská medicína v Hradci Králové končí. Ordinace zavře na konci února. *Česká televize* [online]. 11.2.2019 [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2730872-tradicni-cinska-medicina-v-hradci-kralove-konci-ordinace-zavre-na-konci-unora>.
41. V Gosdume obsudili zakonodateľnyje aspekty tradicionnoj mediciny. *Edinaja Rossija* [online]. 19.11.2018 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://er.ru/news/174291/>.
42. *Vyléčím se* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://www.vylecimse.cz>.
43. Začíná hon na léčitele. Nový zákon je má dostat pod kontrolu. *TN.cz* [online]. 6.11.2018 [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/lecitele-jsou-nepostizitelni-to-by-se-melo-s-novym-zaknem-zmenit.html>.
44. Zdorov'e. *Žurnaly onlajn* [online]. [cit. 24.1.2019]. Dostupné z: <http://jurnali-online.ru/zdorovy>.

Zákony:

45. Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních).
46. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).
47. Zákon č. 284/2018 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.
48. Zákon č. 40/2009 Sb. - Zákon trestní zákoník

49. Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta